

Bakgrunn for vedtak
Lauva kraftverk

Tydal kommune i Sør-Trøndelag

Tiltakshaver	Lauva Kraft AS
Referanse	201401196-44
Dato	09.03.2017
Notatnummer	KI-notat 5/2017
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Arnljot Einride Strømseng

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Lauva Kraft AS søker om å få bygge ut et fall på 70 meter i Lauva fra et inntak på kote 635 til en kraftstasjon på kote 565. Vannveien vil bli en 750 meter nedgravd rørgate. Middelvannføringen i Lauva er beregnet til 489 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1467 l/s. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på 650 meter. Inntaket er planlagt som en betongdam på ca. 10 meter bredde og med et slipp av minstevannføring på 30 l/s for hele året. I kraftverket er det planlagt installert en Francisturbin med installert effekt på 0,93 MW, noe som vil gi en årlig produksjon på 2,0 GWh. Området er preget av noe menneskelig aktivitet i form av etablert skogsbilvei og et par hytter ca. 600 meter unna det planlagte kraftverket. Planlagt strekning for rørgate krysser skogsbilveien.

Tydal kommune er ikke negativ til søknaden om Lauva kraftverk, men peker på at det etter hvert er bygd ut mange vassdrag i kommunen. **Fylkesmannen i Sør-Trøndelag** har levert innsigelse mot Lauva kraftverk. **Saanti Sijte** går imot Lauva kraftverk fordi det ligger i hjertet av deres beiteland. **Sametinget** har varslet innsigelse på prosjektet. De skriver at tidligere plan ble befart av Sametinget i 2014. Det ble ikke registrert noen samiske kulturminner. **TrønderEnergi Nett AS** informerer om at nettilknytning for Lauva kraftverk krever investeringer på både distribusjonsnett og regionalnettsnivå. Etter TrønderEnergi Netts mening vil det være vanskelig å få småkraftverkene i Tydal og Selbu på nett innen 2020. **Statkraft AS** forutsetter at den omsøkte planen ikke vil ha negative konsekvenser for deres fiske- og biotopiltak i Nea/Nidelva vassdraget. De mener også at nettsituasjonen er utfordrende, og skriver at de ikke vil akseptere mer innmating til Nea kraftverk. **FNF Sør-Trøndelag** mener Lauva kraftverk vil føre til et for stort tap av inngrepsfrie områder til at det kan aksepteres.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 2,0 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er normalt for et minikraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør små kraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2014-16) har NVE klarert om lag 2,2 TWh ny energi fra små kraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på små kraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Lauva kraftverk vil ifølge søker gi en produksjon på 2,0 GWh, og ha kostnader som er over gjennomsnittet sammenliknet med andre minikraftverk. Planlagt slukeevne er på 300 % av middelvannføringen som NVE mener vil gi få dager med overløp og lite restvannføring i elva.

NVE mener det hydrologiske grunnlaget som søker har basert produksjonen i Lauva på, ikke er riktig. NVEs beregninger viser at prosjektet er dyrere og produserer mindre enn beregnet i søknaden.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Lauva kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon, men at konfliktene knyttet til reindrift, som kom klart frem i høringsfasen, er store. Samlet sett sier NVE seg enig i uttalelsene fra både Fylkesmannen og Saanti Sijte om at belastningen fra vannkraftutbygging er høy i området og derfor at hensynet til tamreindrift tilsier at Lauva kraftverk ikke bør bygges ut. De tidligere kraftutbyggingene er i stor grad lokalisert i utkanten av

reinbeitedistriktet. Lauva kraftverk er lokalisert i kjerneområdene til reinbeitedistriktet og derfor mener NVE at konsekvensene forbundet med denne utbyggingen er for store for reindriften.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Lauva kraftverk er større enn fordelene for allmenne og private interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Småkraftpakke Tydal-Selbu

NVE har gjort en samlet behandling av seks søknader om bygging av små- og minikraftverk i Tydal og Selbu kommuner. De respektive bakgrunn for vedtak-notatene for de seks søknadene er gitt i tabellen nedenfor. Søknadene er i disse dokumentene samlet sett referert til under fellesnavnet småkraftpakke Tydal-Selbu. Kart som viser de seks sakene som utgjør småkraftpakke Tydal-Selbu er vedlagt.

Søker	Kraftverk	Notat	Effekt (MW)	Produksjon (GWh)
Selbu Energiverk AS	Mølnåa kraftverk	KI-notat nr.: 1/2017	1,5	4,3
Clemens Kraft AS	Lødølja kraftverk	KI-notat nr.: 2/2017	4,8	15,9
Clemens Kraft AS	Råna kraftverk	KI-notat nr.: 3/2017	3,3	9,7
An-Magritt Morset, Asbjørn Hegstad, Berit Kåsen & Kjell Kåsen	Møåa kraftverk	KI-notat nr.: 4/2017	1,5	4,6
Lauva Kraft AS	Lauva kraftverk	KI-notat nr.: 5/2017	0,9	2,0
Styttåa Kraft AS	Styttåa kraftverk	KI-notat nr.: 6/2017	0,8	1,8

NVE har valgt å behandle sakene samtidig for å kunne gjøre en mer grundig vurdering av samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene, og samtidig gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet utsendelse av sakene på høring gjør det også lettere for høringspartene å vurdere sakene opp mot hverandre, og gi grundigere innspill på samlet belastning.

Etter en helhetlig vurdering av planene og de innkomne høringsuttalelsene mener NVE at fordelene ved to av de omsøkte kraftverkene i småkraftpakke Tydal-Selbu er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Mølnåa og Styttåa kraftverk. NVE mener at ulempene ved bygging av Råna, Møåa, Lauva og Lødølja kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse kraftverka.

Samlet vil NVEs positive vedtak gi inntil 6,1 GWh i ny fornybar energiproduksjon. Dette tilsvarer ca. 4,3 GWh for Mølnåa kraftverk og 1,8 GWh for Styttåa kraftverk. Vi mener dette vil være et bidrag til å oppfylle kravet i den felles sertifikatordningen som er inngått med Sverige. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

Innhold

Sammendrag	1
Småkraftpakke Tydal-Selbu	3
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering.....	19
NVEs konklusjon	28

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Lauva Kraft AS, datert 18.05.2015:

«Lauva Kraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Lauva i Tydal kommune i Sør-Trøndelag, og søker hermed om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- *Bygging av Lauva kraftverk i henhold til vedlagte planer.*

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Lauva kraftverk, og anleggskonsesjon for bygging og drift av tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»*

Lauva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG

Nedbørfelt	km ²	10,7
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	15,4
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	45,7
Middelvannføring	l/s	489
Alminnelig lavvannføring	l/s	28
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	31
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	31

KRAFTVERK

Inntak	moh.	635
Avløp	moh.	565
Lengde på berørt elvestrekning	m	1300
Brutto fallhøyde	m	70
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,14
Slukeevne, maks	l/s	1467
Minste driftsvannføring	l/s	150
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	30
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	30
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tilløpsrør, lengde	m	750
Installert effekt, maks	MW	0,9
Brukstid	timer	2132

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,7
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	1,4
Produksjon, årlig middel	GWh	2,0

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	8,7
Utbyggingspris	kr/kWh	4,35

Lauva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	990
Spenning	V	690

TRANSFORMATOR

Ytelse	kVA	1000
Omsetning	kV/kV	22/0,69

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	900
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Lauva Kraft AS er et sameie dannet av fire grunneiere. De fire grunneierne i prosjektet er Gunn Elin Flakne, Håkon Kåre Aune, Berit Aune og Ola L. Aune.

Beskrivelse av området

Lauva ligger i Tydal kommune og har sitt utspring fra høytliggende fjellområder ved Lauvå i øst, Fongen i nord, Fongtrøa i vest samt Ramsjøen i øst. Lauva ender i elva Lødølja, som ligger i Skarpdalen, ca. 11 km nord for grenda Ås. Landskapet rundt Lauva er i hovedsak preget av kuperte vidder med mye myr. Det vokser spredt skog i området. Det er ingen inngrep i Lauva fra før.

Teknisk plan

Inntak

Inntaksdammen i betong vil bli omtrent 10 meter lang og 2,5 meter høy. Søker anslår at vannspeilet vil være ca. 10-20 m langt og gi et volum på 200 m³. Inntaket utstyres med rør for slipp av minstevannføring. På sydlig side av dammen bygges et lite lukehus som skal beskytte spjeldventil og sensorer for vannmåling, samt elektrisk anlegg.

Vannvei

Vannveien skal være et 750 meter langt nedgravd rør med diameter på 900 mm.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 560 på elvebredden til Lødølja. Arealbehovet for stasjonen er rundt 50 m².

Det skal installeres en Francisturbin med maksimal effekt 0,9 MW.

Nettilknytning

Lauva Kraft AS har søkt om anleggskonsesjon for å bygge en nedgravd kraftlinje langsmed rørgata og videre opp til linjetilknytningspunktet med tilsammen 900 meters lengde. Linjetilknytningen er planlagt på en 22kV luftledningen som krysser Lauva 150 meter oppstrøms planlagt inntak.

Veier

Det skal bygges en omtrent 450 meter lang vei til kraftstasjonen fra eksisterende vei. Det skal også bygges en anleggsvei opp til inntaket som følger rørgata fra eksisterende vei. Anleggsveien opp til inntaket skal beholdes når byggingen er ferdig og benyttes som drift- og vedlikeholdsvei for inntaket.

Massetak og deponi

Det vil ifølge søker ikke bli behov for massetak eller deponi da det er massebalanse i prosjektet.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området ligger i LNFR-området i henhold til kommuneplanenes arealdel og det må gis dispensasjon etter kapittel 19 i plan- og bygningsloven om kraftverket får tillatelse.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

EUs vanndirektiv

I følge søker er det ikke spesielle merknader til Lauva i henhold til regionale forvaltningsplaner for vassdrag etter vannforvaltningsforskriften. Vannkvaliteten i Lauva antas av søker til å være sammenlignbar med Styttåa som er kartlagt og angitt som svært god, og uten risiko for forurensning.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 16.09.15 sammen med representanter for søkeren, Tydal kommunen, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Saanti sijte. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Tydal kommune har kommet med uttalelse i brev av 21.8.2015.

Tydal kommune vil ikke stille seg negativ til søknaden om Lauva kraftverk. De mener det er positivt at Lauva og de andre planlagte kraftverkene i småkraftpakken er planlagt i nærheten av vei og således ikke vil berøre uberørt natur. Samtidig peker kommunen på at de allerede i stor grad har bidratt til samfunnets krav om kraftproduksjon gjennom mange tiår. De fire aktuelle søknadene i kommunen er i seg selv ikke store, men summen av tidligere utbygginger, virkning for reindrift, tidligere gitte konsesjoner sammen med disse søknadene, vil gi en ytterligere belastning på området. Tydal kommune mener kunnskapsgrunnlaget i forhold til biologisk mangfold ved Lauva kraftverk ikke er tilstrekkelig undersøkt. Kommunen sier også at dersom MIS-område ved Lauva blir berørt/tatt ut, skal denne erstattes på eiendommen. Anlegg (veger, rørgater ol) som blir etablert på skogeiendom må oppføres slik at man ikke skaper vanskeligheter for skogbruksdriften i framtiden. Tiltakene skal sikres slik at det ikke oppstår fare for beitende husdyr og ulemper for beitenæringen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har kommet med uttalelse i brev av 6.7.2015.

Om landskapsverdier, friluftsverdier og skogbruk uttaler Fylkesmannen at Lauva ligger i et relativt urørt område. Elva har fossefall og meanderende strekninger, og er med det et viktig landskapselement. Lauva ligger i barskog med middels bonitet og i vernskog. En eventuell utbygging kan påvirke en MIS-figur med eldre lauvsuksesjon.

Angående reindrift nevner Fylkesmannen at Lauva, med Lødølja og Styttåa, er lokalisert i Skarpdalen, som er kjerneområdet til Essand reinbeitedistrikt (Saanti Sijte). Skarpdalen er spesielt viktig fra forsommer til sen høst, men er avmerket i reindriftens arealkart som helårsbeite. Essand reinbeitedistrikt har gjerdeanlegg og sommerboplass på Finnkoihøgda, som benyttes både til kalvemerking og høstslakt. Flere oppsamlingsplasser og flytt- og trekkleier er tilknyttet dette anlegget, og kan bli berørt av utbyggingene i Lødølja, Lauva og Styttåa.

«Mye menneskelig aktivitet og forstyrrelse i anleggsperioden kan føre til unnvikelseeffekter. Dvs. at reinen reduserer bruken av områder nær inngrepene for å unngå å møte på forstyrrelser. Slike unnvikelseeffekter kan sannsynligvis merkes langt utenfor influensområdet som er lagt til grunn i de tre søknadene. Unnvikelseeffektene vil medføre redusert bruk av sommer-/høstbeiter i området, og redusert bruk av nærliggende flytt- og trekkleier. Dette kan igjen få konsekvenser for reindriftens arbeid med samling og gjeting tilknyttet merke-/slakteanlegget i Skarpdalen.

De direkte konsekvensene av de tre anleggene hver for seg er etter reindriftsavdelingens vurdering små. Rørgaten skal graves ned og revegeteres, og vannkraftverkene er i stor grad tilknyttet eksisterende vegnett, foruten om Lauva der det planlegges 420 m ny veg. Ny vei kan medføre mer ferdsel, og redusert vannføring i elvene kan endre isforholdene på elvene (eksempelvis utrygg is der trekk- og flyttleier går over elv). Samlet vil de tre kraftverkene imidlertid utgjøre et betydelig inngrep i Saanti Sijte reinbeiteområde.»

Fylkesmannen mener at miljøundersøkelsene foretatt i forbindelse med utarbeidelse av søknaden for Lauva kraftverk er mangelfull. Det er ikke foretatt kartlegging av naturtyper etter DN håndbok 13 eller NiN 2.0. Videre uttaler de følgende om naturmiljøet rundt planlagt Lauva kraftverk:

«Det er registrert en lokalitet med gammel barskog øst for Lauva, verdi A. vest for Lauva er det en MIS-figur for eldre lauvskogsuksesjon. Kraftverket er planlagt i lokaliteten.

Gubbeskjegg vokser på gran langs elvestrengen nedenfor brua over Lauva. En fraføring av vann fra elva vil kunne påvirke fuktighetsforholdene langs elva før samløp med Lødølja.

Lauva har partier der den meandrerer gjennom landskapet og har bekkekløftformasjoner og foss.»

Fylkesmannen opplyser videre at det fins strandsnipe langs elva, som kan bli berørt av redusert vannføring. Det går også ørret på 200-300- grams størrelse i elva.

Fylkesmannen har også uttalt seg på bakgrunn av samlet belastning om de tre kraftverkene i Skarpdalen, Lødølja, Lauva og Styttåa. De mener at utbyggingene samlet sett vil utgjøre et betydelig inngrep i Essand reinbeiteområde, et området som allerede er hardt belastet av kraftverk-, vei- og hytteutbygging.

Fylkesmannen konkluderer med følgende:

«Fylkesmannen er i utgangspunktet negativ til de tre kraftverkene Lødølja, Styttåa og Lauva. Det er imidlertid vanskelig å vurdere den samlede belastningen kraftverkene vil få, ut ifra den informasjonen som ligger til grunn. Det bes derfor om at NVE inviterer til en befaring av de tre kraftverkene i Skarpdalen, slik at saken blir så godt opplyst som mulig. Med forbehold om endringer etter befaring, varsler Fylkesmannen innsigelse mot utbyggingen av Lødølja, Styttåa og Lauva kraftverk. Hovedbegrunnelsene er den allerede høye belastningen fra vannkraft i Neavassdraget og hensynet til tamreindrift i Skarpdalen.

...»

Sametinget/Samediggi har uttalt seg den 22.11.2016.

Sametinget skriver at Lauva er befart i 2014 og at funnpotensialet for kulturminner i området er lavt. De påpeker at de omsøkte kraftverkene i Tydal-Selbu pakken må sees i sammenheng med all utbygging av kraftverk i kommunen. De påpeker at samlet belastning fra allerede utbygde kraftanlegg i Essand reinbeitedistrikt er stor og har vesentlige negative virkninger for reindrifta. Sametinget fremmer derfor innsigelse mot planene om å bygge ut Lauva, Styttåa og Lødølja.

«...

I følge opplysningene som fremkommer i uttalelsene fra Fylkesmannen og den berørte reindrifta i Essand reinbeitedistrikt vil utbyggingene av Lødølja, Styttåa og Lauva kraftverk ha vesentlige negative virkninger for reindrifta. Videre fremkommer det i de nevnte uttalelsene,

og uttalelser til andre tidligere søknader at Essand reinbeitedistrikt er svært preget av eksisterende tiltak, og at det stadig er nye tiltak som tilkommer, og at man derfor må se tiltak i området samlet. Vi mener derfor at det ikke holder å se isolert på de enkelte planene, og at det er nødvendig å diskutere de samlede virkningene og den samlede belastningene for reindrifta i området. Søknad for Prestfossan kraftverk, som også ligger i Essand reinbeitedistrikt er også til behandling hos NVE nå, og vi anser at dette tiltaket må ses i sammenheng med de andre 6 prosjektene som er på høring nå. På bakgrunn av det overnevnte går Sametinget til innsigelse til prosjektene Lødølja, Styttåa og Lauva. Sametinget ber også om at det gjennomføres konsultasjoner om alle de omsøkte kraftverkene samt Prestfossan kraftverk. Vi anser at man er nødt til å se på prosjektene samlet, og diskutere den samlede belastningen for Essand reinbeitedistrikt.

...»

Saanti Sijte har uttalt seg den 28.08.2015.

Saanti Sijte skriver at Styttåa, Lauva og Lødølja ligger nært hverandre geografisk og er samlet i Skarpdalen i Tydalen, som er kjerneområdet til Saanti Sijte. Saanti Sijte har et gjerdeanlegg i Skarpdalen som benyttes til kalvemerking, slakting og skilling. Området kan benyttes som reinbeite året rundt. Det er flere samleområder og trekkleier i nærheten. Om Lauva spesielt skrives:

«I Lauva konsesjonssøknad under beskrivelse av arealbruk og eiendomsforhold (punkt 2.5 med vedlegg 6) er Saanti Sijte rettigheter utelatt. Det samme gjelder under punktet om brukerinteresser (3.14). Saanti Sijte har gjennom alle tids bruk, sedvanerett, sterke rettigheter i området. Under Reindrift (3.11) benevnes Skarpdalsvollen setergrend som sommerkvarter for oss. Dette er ikke riktig. Vi har gjeterhytter i Skarpdalen, som brukes hele året med forskjellig intensitet alt etter hvordan reindriftsforholdene er fra år til år. I separat vedlegg er det også antagelser og vurderinger som er både gale, og som forringer vår verdi av områdene.»

Videre skriver Saanti Sijte:

«I de tre konsesjonssøknadene beskrivelse av tiltakene er Saanti Sijtes rettigheter utelatt. Saanti Sijte har gjennom alle tids bruk, sedvanerett, rettigheter i området. Reindriften i området er sørsamisk, og vår kultur og bærekraft! Den skal ikke under noen omstendigheter sorteres under noe annet enn viktig! I søknadene er det foretatt en vurdering av områder ut fra reindriften arealkart og datagrunnlag. Reindriftsutøvere med praktisk erfaring og lokalkunnskap i Saanti Sijte bør involveres i starten av prosjekter, da det er de som best kan vurdere følgene påvirkningene for reinen.

Saanti Sijte er fra før av berørt av store arealinngrep der store områder med beiteland forsvant, bl.a av oppdemming av sjøer. Reinen er en selektiv beiter. Dvs. at den velger ulike beiteområder og ikke minst forskjellige deler av en plante til forskjellige årstider. Når større beiteområder forsvinner er det ikke slik at den kan benytte andre områder på samme vis da sammensetningen av vekster er ulike fra område til område.

Forstyrrelser av menneskelig aktiviteter og rovdyr øker stadig. Og i forbindelse med anleggsvirksomhet vil reinen trekke unna området. Unnvikelsesadferden er noe som forplanter seg videre utover enn bare det området som blir berørt. I tillegg vil det også komme nye veier, dermed øker også aktiviteten av folk og hunder.

Vi mener at utbygging av Styttåa, Lauva og Lødølja får for store konsekvenser i vårt reinbeiteområde som fra før av er hardt belastet. Og vi vil ikke godta bygging av disse tre kraftverkene.»

Forum for Natur og Friluftsliv – Sør-Trøndelag har uttalt seg den 31.07.2015:

FNF har uttalt seg samlet til hele kraftpakke Tydal-Selbu. De uttaler at det er positivt at flere av søknadene tar opp vanddirektivet, men stiller seg spørrende til at det ikke er svart på hva status er for vassdraget per nå. Det er heller ikke svart på hvordan tilstanden i vassdragene eventuelt vil endres hvis kraftverkene bygges ut.

Det påpekes at vurdering av vassdragenes verdi for ål og elvemusling er utelatt, og at eventuelle registreringer ikke har gode nok kilder. FNF mener også at samlet belastning burde vært bedre vurdert fra søkers side, med en rapport som sammenstiller naturverdiene i regionen og INON-områder.

Om mål for og mot vannkraft skriver FNF:

«...

Mål for og mot vannkraft

Søknadene nevner de mål Norge har for å bygge ut fornybar energi. Vi mener at det gir et altfor ensidig bilde. Norge har dessuten mange mål og internasjonale forpliktelser som taler mot å bygge kraftverk som ødelegger naturverdier, blant annet bevaring av INON, vanddirektivet og konvensjonen for biologisk mangfold.

Statusen på å oppfylle de mål vi har for å øke kraftproduksjonen må veies opp mot statusen på de mål som taler mot å gi konsesjon. Her kan vi blant annet nevne at det er siden lang tid tilbake tildelt nok konsesjoner for å oppfylle elsertifikatorordningen og fornybardirektivet. Man trenger å tildele flere konsesjoner enn hva som skal bli bygd ut, men hvor mye? Kan NVE tildele konsesjoner i det uendelige med henvisning til elsertifikatorordningen? Hvordan tar man stilling til samlet belastning om bare en brøkdel blir bygd? På en annen side når mange vannforekomster ikke opp til GØT innen fristen for vanddirektivet. Tempoet vi taper urørt natur har økt de siste årene, selv om det er et mål at slike områder skal ivaretas.

...

At vannkraft er et klimatiltak framføres i flere av søknadene. Noen har vist til hvor mye karbondioksid som blir kuttet om kraftverkene erstatter kullkraft, uten å vise til noen kilde at det virkelig skjer. Det er en optimistisk antakelse at hver kWh som blir produsert erstatter en kWh kullkraft når vi ikke har kullkraft i Norge. Andre har henvist til NNI rapport 240 som har beregnet hvor mye klimagasser som kan spares om hver kWh som blir produsert erstatter en kWh i den europeiske energimiksen. Også det er en optimistisk antakelse når det blir tap i ledningsnett og lavere priser som gir minsket vilje til ENØK-tiltak når overskuddet på strøm øker.

På grunn av elsertifikatorordningen er det bestemt hvor mye kraftproduksjon skal øke i Norge og Sverige, det betyr at det er andre vannkraftanlegg, vindkraft og biobrensel som er alternativene til kraftverkene som er på høring, ikke kull. Det er derfor ikke klimaargument som skal være avgjørende for om anleggene skal få konsesjon, men om naturinngrep og andre ulemper er mindre for disse kraftverkene enn andre som har konsesjon eller har søkt om konsesjon. Det er likevel ikke helt urealistisk at kraftverkene bidrar til overskudd på strøm.

Om konsesjonen blir tildelt av NVE etter 2015 eller noen påklager vedtakene kan kraftverkene settes i drift etter at dagens elsertifikatorordning er avvirket. Det er likevel en optimistisk antakelse at energien som produseres erstatter like mye kullkraft. Vi vet ikke om det er fornybar energi, kullkraft, gasskraft eller ENØK som må vike om Norge øker sitt kraftoverskudd ytterligere etter 2020. Vi betviler ikke at overskudd på norsk strøm kan bidra til å erstatte fossil energi i andre land, men anslagene i søknadene gjør noen urealistiske antakelser.

Truede fugler

Noen av kraftverkene har truede fugler i nærområdet. Vi mener at om de kraftverkene får konsesjon må man sjekke lokalitetene før anleggsstart på våren. Om det er hekking må man vente med anleggsarbeid nær reiret inntil hekkingen er over for sesongen.

Rødlistearter

Noen av søknadene har ikke brukt den seneste rødlisten. Noen arter har blitt fjernet, andre har blitt lagt til eller fått en ny vurdering. Tiltakshaverne har hatt fem år på seg å oppdatere søknadene etter den seneste rødlisten. Vi mener at det er en stor svakhet at fokuset ligger på de arter som var på rødlista for flere år siden. Hvor mange arter har ikke fått den oppmerksomhet i rapportene om biologisk mangfold som de burde på grunn av at de er nye på rødlisten?

Avbøtende tiltak

Det har de siste årene vært standardvilkår i konsesjoner for småkraftverk at fylkesmannen kan pålegge habitatforbedrende tiltak i ettertid. Dette har i svært liten grad blitt gjort, det er derfor i realiteten ikke noe NVE kan utgå ifra blir gjort når de vurderer miljøvirkningene av kraftverkene. Ved konsesjonsbehandlingen kan derfor ikke NVE ta utgangspunkt i at det blir gjort noe mer enn hva som pålegges i konsesjonsvilkårene. Et avbøtende tiltak som ble framført i NVE rapport 1 2011 er å flytte på steiner og endre fjellveggers form for å skape mer fossesprut. Vi mener at det er noe som må vurderes der det er fossesprutsoner som blir berørt negativt av redusert vannføring.»

Spesielt om Lauva kraftverk skriver FNF:

«Vi mener at kraftverket gir et altfor stort tap av INON for å aksepteres. Sør-Trøndelag er et av de fylker som har tapt størst andel urørt natur de siste årene. Mye av dette er resultat av små inngrep som i seg ikke er store, men i sum blir effekten stor. Utbyggeren argumenterer for at det er en kraftlinje som er nærmere det inngrepsfrie området enn kraftverket, men den er så liten at den ikke er med i INON-kart. Samtidig ser vi motsatt argumentasjon når mindre inngrep etableres: "Inngrepet er så lite at det ikke blir vist i INON statistikk, det må derfor få tillatelse." Det er svært uheldig om debatten preges av at først tar man i bruk et område med argumentasjonen at inngrepet er så lite, for å deretter planlegge nye inngrep med argumentasjonen at det er inngrep der fra før.

Det står i søknaden at den falleferdige 22 kV linje ved nasjonalparken eventuelt blir lagt i kabelgrøft istedenfor å gå i luftlinje. Er kraftverket nødvendig for at linjen skal legges som kabel i en grøft. Om den er falleferdig er det kanskje uansett på tide å gjøre noe med den og da kan et alternativ være å legge den under bakken. Det står at rørgaten blant annet vil bli liggende i myr. Blir karbonbalansen påvirket av inngrepet? Om myrens muligheter å ta opp

karbon reduseres eller det blir sluppet ut store mengder karbon kan det bli et svært negativt klimaregnskap.

I utredningen står det at det er stort potensial for å finne sopp og lavararter som er på rødlista. Feltundersøkelsene har blitt gjort under kort tid og mulighetene for å finne truede arter under befaringen var derfor begrenset. NVE må derfor legge stor vekt på at det er potensial for flere truede arter.

(...)

Tiltakshaveren skriver i søknaden at prosjektet er marginalt og derfor ikke klarer større minstevannføring. Når NVE i stor grad vektlegger økonomi når de behandler søknader burde det faktisk at prosjektet er marginalt være en viktig grunn til å avslå søknaden. Uttalelsen støttes av: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Trondhjems Turistforening og Trondheim Turmarsjforening.

...»

Trondhjems Turistforening har uttalt seg den 31.07.2015

«...

Fjellturområdet Sylan er ett av de nasjonalt store og viktige fjellturområder i Norge og Sverige og er ett av de tre viktigste i Midt-Norge. Samtidig er det et område med omfattende kraftutbygging som både har redusert verdien av området for friluftsliv som helhet og viktige enkeltområder.

Det er av stor betydning at en ikke gjør inngrep og utbygginger i fjellturområdet Sylan generelt, og spesielt ikke i dette kritiske området som bidrar til å forringe dette flotte naturområdet som friluftsområde, og i forhold til viktig arts mangfold. Derfor er det viktig å foreta en grundig vurdering av mulige negative konsekvenser, og følge opp resultatet av de både i konsesjon og i utførelsen av en eventuell utbygging. Vi viser forøvrig til Forum for Natur og Friluftsliv og støtter deres generelle betraktninger om de omsøkte anleggene.

TTs vurderinger og anbefalinger om utbyggingsplanene

TT mener at ethvert inngrep i viktige naturområder er problematisk. Samtidig ser vi at det er et ønske om økt utbygging av fornybar energi, og at noen av småkraftverkene kan være mindre problematiske enn for eksempel mange av vindkraftprosjektene som er planlagt. I lys av det mener vi at en videreutnyttning av Lødølja er et tiltak som kan være akseptabelt i et natur og friluftslivsperspektiv hvis det gjøres på en skånsom og naturvennlig måte. Vi mener samtidig at det er noen aspekter som må undersøkes nærmere, og det videre arbeidet må ta hensyn til resultatet av disse vurderingene. Det er viktig at opplevelsesverdiene ikke må forringes mer enn strengt nødvendig ved en eventuell utbygging. Det betyr:

- At inntakshus må bygges på en måte som passer med lokal byggeskikk, og oppleves som en mest mulig tilpasset området.*
- At rørgata må plasseres mest mulig skånsomt, det betyr at det er viktig at man skåner området selv om det medfører at rørgata blir noe lengere og dyrere.*

- *At rørgata etter igjenfylling gjøres mest mulig usynlig. En god del bratt berg vil gjøre dette krevende men ikke mindre viktig.*
- *At overskuddsmasser ikke blir liggende åpent og at de om nødvendig fjernes fra området hvis de ikke kan plasseres usynlig*

Selv om det står en del om dette i søknaden, så er det viktig å stille noen tydelige krav til dette i en eventuell konsesjon for å tydeliggjøre betydningen av dette. Det framkommer av søknaden at det kan bli nettilknytning via jordkabel, men at det var usikkert. Vi vil anmode om at dette blir et krav i en eventuell konsesjon.

Vi opplever at kartleggingen av området er utført sent på høsten etter at blomstring og hekking er ferdig. Da er det vanskelig å registrere evt. sjeldne planter og dyr/fugler. I tillegg er kartlegginga gjort på motsatt side av elva i forhold til hvor rørgata skal legges – det holder etter vår mening ikke. En hytteeier i området mener å ha registrert hvitkurle og jaktfalk i området. Disse står på rødlista som nær truet. Vi anmoder om at disse tingene utredes skikkelig før konsesjon evt gis.

Det er viktig å sikre en trygg kryssing av vassdraget, og derfor positivt at det legges opp til en ny bro i overkant av dammen. Vi vil oppfordre søker til å vurdere plassering av denne broa, og utforming. Dagens plassering gjør broa utsatt for tung snølast og is. En plassering litt ovenfor dette juvet vil kunne gi mindre belastning. Det vil også passe godt i forhold til eksisterende turløype. Vi mener det er riktig at søker tar ansvaret for bro. Dette gjelder både oppføring av bro, periodisk kontroll og vedlikehold av den. TT vil gjerne bistå med vår kompetanse i arbeidet med utforming og plassering av bro. Vi vil også kunne påta oss noe av arbeidet med periodisk vedlikehold.

...»

Statkraft Energi AS gir uttalelse i brev av 1.7.2015:

Statkraft Energi AS opplyser at hele småkraftpakken ligger innenfor nedbørfeltet til Nea/Nidelva der Statkraft har en rekke kraftverk. Statkraft forutsetter at de omsøkte planene ikke vil ha negative konsekvenser for Statkrafts fiske- og biotopiltak i vassdraget. Statkraft kommenterer også at nettsituasjonen er utfordrende og at de ikke vil akseptere mer innmating til Nea Kraftverk. En utbygging av mer småkraft i området vil kunne utløse behov for oppgraderinger og nybygging av transformatorer, linjer og kabler. Nettet er sammensatt, og Statkraft ville foretrukket at det utarbeides en nettutviklingsplan for dette området, som grunnlag for de vurderinger som må gjøres.

TrønderEnergi Nett AS har uttalt seg den 24.06.2015

Tilknytning av Møåa, Lødølja, Lauva og Styttåa kraftverk i Tydal vil kreve investering på både distribusjonsnett og regionalnett. Transformeringsskapasitet til overliggende nett er flaskehals for alle disse tilknytningene, i tillegg til delvis omfattende investering i overføringskapasitet i distribusjonsnettet. Det er begrenset kapasitet for innmating av ny kraftproduksjon i Nea. Det kan slik TrønderEnergi Nett AS ser det være vanskelig å få småkraftverkene i Tydal og Selbu på nett innen 2020.

Når det gjelder behov for tiltak i distribusjonsnettet, skriver TrønderEnergi Nett AS følgende:

«Lødølja, Lauva og Styttåa ønsker tilkobling på Statkraft sin ledning i retning Finnkoi. Ny kraft kan først tas inn på nettet når linja er bygd om. Det er naturlig at TEN overtar eierskap

til ledninga i forbindelse med ombyggingen. Nettet må forsterkes helt fra Nea transformatorstasjon og opp til småkraftverkene, i henhold til vedlagte kart. Totalt anleggsbidrag for dette er antydnet til opp mot 7,8 MNOK og fordelt i forhold til effektbehov.»

Om tiltak i regionalnettet skriver de:

«Trondheim Energi ga i sin tid tillatelse til å forsyne Tydal direkte fra kraftverkene i Nea. Diverse fusjoner har ført til at dette avtaleforholdet i dag står mellom Statkraft og TEN. Vedlagte enlinjeskjema viser stasjonens oppbygning og eierforhold.

I Nea eier TEN en 10 MVA transformator som forsyner Tydal med kraft (T5). Denne transformerer 10 kV generatorspenning til 22 kV distribusjonsnettspenning. Statkraft godtar uttak over denne transformatoren, men har signalisert at det ikke er ønskelig med innmating på grunn av begrensning i transformeringen opp fra 10 kV til 420 kV i T1. Denne 140 MVA transformatoren står foran to generatorer med merkeytelse 2x60 MVA. Da forbruket i Tydal er relativt lavt over året, skal det ikke mye til før flyten går motsatt vei. Småkraftverket Sæteråa leverer allerede inn 0,98 MW, Væla skal inn med 1 MW innen kun kort tid, og Grøna har fått konsesjon på 2,9 MW produksjon. Sommerlast i Tydal ligger rundt 2 MW, mens vinterlast ligger opp mot 6 MW. Normalt ligger lasten på høst og vår mellom 3 og 4 MW.

Innmating på Finnkoilinja møter en flaskehals i transformeringskapasiteten i Statkraft sin T6, med merkeytelse 2 MVA.

Dermed vil tilknytning av mer småkraft i området kunne utløse behov for å bygge ny transformering 22/132 kV. Et slikt tiltak krever anleggskonsesjon, og medfører at samfunnsøkonomi og påvirkning på nettariffen må vurderes. Den samlede vurderingen bør også inkludere Statkrafts muligheter for innmating av effekt over T1. TEN har ikke prioritert å starte på arbeidet med konsesjonsprosessen, da prosjektene til nå har vært usikre angående vilje til å dekke nødvendige anleggsbidrag i distribusjonsnettet.

Dersom vindkraftutbyggingen blir vedtatt ser TEN at det kan bli krevende å gjennomføre søknads- og byggeprosess for ombygging i NEA i perioden frem til 2020. Så lenge det foreligger begrensninger vedrørende transformeringskapasitet i Nea, kan det bli utfordrende å få småkraften tilknyttet nettet før fristen for elektriske sertifikater går ut i 2020. Dersom Statkraft godtar perioder med innmating over T5/ T1, kan det være med på å muliggjøre disse prosjektene.»

Per Fossen har uttalt seg den 28.08.2015

«...

Jeg viser til telefonsamtale i går, og melder med dette vår interesse for saken. Vi har hytte 200 m fra Styttåa, og bruker både den, med Styttåafallet, og Lauva ofte som turmål. Vår interesse i saken ligger i det at den verdien blir vesentlig redusert med omsøkt utbygging, og også visuelt vil opplevelsesverdien av området forringes. Vi slutter oss også til uttalelsen fra Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag vedr. disse to utbyggingsplanene.

Vi er klar over at høringsfristen gikk ut 31.07.15, men da vår hytteforening ikke er varslet, er det berettiget med denne henvendelsen. Grunnen til manglende varsel er at det er sendt til "Aunegrenda hytteforening v /Steinar Kåre Hammer", (som ikke har formidlet varselet videre), mens vår forening heter Lødølja hytteforening v/ Anne Jorid Bjørkli (se adresse over).

...»

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Atle Wahl kommenterer på vegne av søker høringsuttalelser den 25.08.2015:

«...

Høringsuttalelsen fra Statkraft og TrønderEnergi Nett

Ang. nettilknytning og de problemer dette fører med seg: I 2011-2012 overtok Statkraft eierskapet til Trondheim Elektrisitetsverk (TEV) sine produksjonsanlegg. I 2013 overtok TrønderEnergi Nett AS (TEN) områdekonsesjonen for distribusjons- og regionalnettet i Tydal kommune. Tidligere eier Tydal kommune. Energiverk (TK) ble en del av TEN. I starten av dette skiftet rådet det full forvirring mellom de nye eierne om ansvaret for nettanleggene. Gamle produksjonslinjer (22 kV) bygget som anleggskraftlinjer ble benyttet som tilførselseslinjer til blant annet fritidsboliger som var kunder av TK. Dette praktiske «samboerskapet» mellom TEV og TK fungerte ikke lenger når 50-60 år gamle linjer måtte erstattes, grunnet alder. De nye eierne TEN og Statkraft ville ikke forstå sine nye plikter, en normal konsekvens av sitt nye eierskap. Dette førte til en langvarig diskusjon mellom de som ønsket å realisere småkraft og de som skulle betale for de helt nødvendige nye nettanlegg. Heldigvis falt ledningene ned i vinterstormen 2015 og eierskapet ble raskt avklart, og de innrømmet at levetiden var brukt opp.

Statkraft har uttalt at de ikke ønsker forsyning av Tydal kommune over 10 kV samleskinner i Nea kraftverk og definitivt ikke innmating fra småkraftverk (les begrunnelsen i høringsuttalelsen). Arbeidet med å etablere en seriøs nettilknytning for Tydal kommune er å planlegge, søke anleggskonsesjon og bygge et 22/132 kV transformatorarrangement med tilhørende bryteranlegg og avganger for den enkelte 22kV radial i Tydal. TEN trenerer dette arbeidet og sier i sin høringsuttalelse at de ikke rekker dette før 2020 og at småkraftutbyggerne ikke kan forvente grønne sertifikater. De prøver altså å desillusjonere søkerne – for deretter å få utsatt investering i regionalnettet. Denne treneringen er i strid med energiloven som klart uttaler at netteier skal:» uten opphold legge forholdene til rette «– enten det gjelder levering eller mottak av elektrisk energi. TEN er informert om at en større hendelse i Nea kraftverk vil gjøre Tydal kommune strømløs.

NVE stiller krav om at nettilknytningen av omsøkte prosjekt skal være avklart før disse kan tas til behandling. Vi har fått henstand og bearbeider TEN fortløpende. Høringsuttalelsen fra TEN tyder på at de fortsatt ønsker å trenere og vår tålmodighet er brukt opp og vi vurderer å klage TEN inn for NVE, hvor begrunnelsen er at de bryter energiloven.

Høringsuttalelse fra Forum for Natur og Friluftsliv - Sør-Trøndelag

Vi gjør oppmerksom på at tap av inngrepsfri natur ikke lenger skal vurderes. Det høyest liggende tiltaket (inntaksdammen) skal bygges veiløst og legges slik i elva at overløpet ikke blir synlig fra Skarvan og Roltdalen Nasjonalpark. Når det gjelder begrunnelsen for å bygge nytt 22 kV nett langs Lødølja-vasdraget skyldes dette ikke muligheten for at det gis konsesjon eller ikke. Den gamle anleggskraftlinjen (bygget i 60 årene) har forsynt damanlegget i Finnkoisjøen og bebyggelsen på Skarpdalsvollen. Under en vinterstorm (mars 2015) knakk deler av linjen sammen og netteier måtte legge ut provisorisk kabel for å opprettholde forsyningen. Erkjennelsen av at ledningsanlegget måtte erstattes med nytt stod da klart for

netteier og det ble valgt å legge kabel i veigrøfta inn til Finnkoidammen. Kabelen er dimensjonert slik at en kan knytte til Lauva- og Lødølja kraftverk samt forsyne Kranklia hyttefelt og Skarpdalsvollen. En kan så fjerne den gamle ledningen som på et punkt lå kloss inntil nasjonalparkgrensa.

Høringsuttalelse fra **Trondheim Turistforening (TT)**

Vi ser at TT vektlegger det samme syn som «Forum for natur og friluftsliv». Derfor vil vi understreket at Lauva er et beskjedent inngrep som vil gro til og være vanskelig å få øye på fra en som ikke er «innvidd». Rørgatetraseen er lagt helt i overgangen mellom fastmark i elvas kantvegetasjon og myr. Her vil revegeteringen gå raskere enn i myr. Inntaket vil være en liten massefyllingsdam (stein fra området), med en tetningskjerne av betong. Et lite lukehus (ca.2x2 meter) vil bli bygget i naturmaterialer. Det blir ikke bygget vei til inntaket. Derimot må vi ha vei ned til kraftstasjonen, denne planlegges i samråd med grunneierne og vil være en del av den veien som er der i dag og som avsluttes med bru over Lauva.

...»

Tilleggsopplysninger

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har uttalt følgende i brev av 22.10.15, i etterkant av befarings:

«...

Med bakgrunn i befarings av områdene og vurdering av samla belastning av kraftutbygging i Neavassdraget samt samla belastning av inngrep i Essand reinbeitedistrikt, opprettholder Fylkesmannen innsigelse mot kraftutbygging i Råna, Møaa, Lødølja, Styttåa og Lauva. Med bakgrunn i nye opplysninger om naturmangfoldet i vassdraget etter befarings og med bakgrunn i samla belastning frarår vi bygging av Mølnå kraftverk. Fylkesmannens utfyllende uttalelse etter befarings i forhold til landskap, friluftsliv, natur og miljø

...

Lauva

Befaringen viste at Lauva er ei flott elv. Planlagt rørtrase går gjennom myrområder og delvis gammel blandingskog med gran, stor gammel bjørk, gamle grove seljer og noe rogn. Skogen i området har mye kjuker og lav. Lauva har partier med fosser og ved kraftstasjonsområdet vokser det engvegetasjon som er noe kalkrik. Planlagt vei ned til kraftstasjon vil innebære store, nye terrenginngrep i området.»

I tillegg gjør Fylkesmannen en vurdering av samla belastning i Nevavassdraget. Per nå er 63 % av vassdragene i Neavassdraget utbygd, ved konsesjon til kraftpakke Tydal-Selbu, vil andelen økes til 77 %. I tillegg er alle større sjøer (14) i Neas nedbørfelt påvirket av vannkraftutbygging. Det er også gitt konsesjon til inntil 50 vindturbiner på Stokkfjellet, rett vest for Råna.

«Fylkesmannen mener at samla belastning for inngrep i vann og vassdrag i nedbørfeltet til Nea nå er svært stor og at det ikke bør bygges t flere vassdrag i nedbørfeltet. Flom og den stadige bevegelsen av masser som naturlige vannmengder i vassdrag skaper er en nødvendig prosess for livet i og ved elver. Økosystemene i elvesystemer er stadig i forandring og alle planter og dyr som lever i og ved elva er tilpasset dette. Naturlige vannmengder og flom er en svært viktig del av økosystemet og mange arter er avhengig av flom for å leve. Dette gjelder

blant annet planter og insekter som lever på elvebredder. Den konstante bevegelsen av sand og grus er viktig for laks og ørret. Det skaper egne skjul, oppvekst- og gyteplasser. For lite vannføring i elver på grunn av kraftutbygging kan gi færre gyte- og oppvekstplasser. Lite vann og lite flompåvirkning gir mer slam på elvebunnen og er negativt for planter, insekter og fisk.»

Angående reindrift utdypes det:

«Tiltakene (Lødølja, Styttåa og Lauva Kraftverk) er lokalisert i kjerneområdet til Saanti Sijte (Essand Reinbeitedistrikt), dvs. et område som er mye benyttet av reindriften store deler av året, særlig under barmarkstiden. Ved Finnkoihøgda i Skarpdalen har Saanti Sijte et nylig oppgradert gjerdeanlegg som benyttes til kalvemerking, skilling og høstslaktingen. Slakteanlegget er godkjent av mattilsynet, og derfor svært viktig for reindriften slakteuttak. Tilknyttet gjerdeanlegget er gjeterhytter til de fleste familiene i Saanti Sijte. Gjeterhyttene blir brukt ved aktivitet i gjerdeanlegget, eller ved det daglige arbeidet med flokken (herunder flytting, gjeting, oppsyn). I Skarpdalen er det flere oppsamlingsplasser, flytt- og trekkleier som kan bli berørt av tiltaket.

...

Kraftutbyggingene hver for seg vil sannsynligvis ikke få særlig store negative konsekvenser for reindriften, gitt at man foretar nødvendige avbøtende tiltak. Men, den samlede virkningen av de tre kraftverk, sammen med de eksisterende tekniske inngrep i området vil gi større negative konsekvenser. Dette ved at reinbeiteområdene til Saanti Sijte stadig fragmenteres. Store utmarksarealer i Tydal kommune er fra før berørt av bl.a. vassdragsutbygging, vegbygging og fritidsboliger, og summen av disse inngrepene må tas med i betraktning i slike saker. Reindriften er avhengig av større sammenhengende beiteområder med intakte flytt- og trekkleier for å sikre beitero i flokken.

...

Konsekvensvurderingen på fagområdet reindrift i rapporten for Lødølja, Styttåa og Lauva er for dårlig. Fylkesmannen kjenner seg ikke igjen i verdivurderingen som er gjort, og mener at metodene som er blitt brukt er for dårlig. Reinbeitedistriktet er videre ikke blitt godt nok involvert i prosessen.

Avbøtende tiltak:

Dersom en konsesjon blir gitt, må det stilles vilkår om at anleggsperioden legges til en tid der den i minst mulig grad er til ulempe for reindriften. Rørtraseen må planlegges sammen med reindriften, slik at de gode beiteområdene bevares. Det forutsettes at tiltakshaver er i dialog med reindriften før og under anleggsfasen.

Fylkesmannens konklusjon i forhold til reindrift

Med begrunnelse i den reindriftsfaglige vurderingen over, og spesielt med bakgrunn i den samlede virkningen av disse og tidligere inngrep, vil Fylkesmannen ikke trekke varsel om innsigelse til de tre kraftverkene Lødølja, Styttåa og Lauva.

...»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 10,7 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,489 m³/s. Det er ingen innsjøer eller breer i nedbørfeltet. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår- eller sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er begge beregnet til 31 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 28 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,467 m³/s og minste driftsvannføring 150 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 30 l/s.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Her er 123.14 Fossan benyttet som representativ målestasjon. Den ble lagt ned i 1962 og representerer ikke verken normalperioden eller seinere år. Verdiene for karakteristiske lavvannføringer er skalerte verdier fra 123.14 Fossan. Disse virker noe høye, men kan sikkert godt aksepteres i miljømessig sammenheng.

I hydrologigrunnlaget vedlagt konsesjonssøknaden, og som er brukt ved beregninger for Lauva kraftverk, er det benyttet en maksimal slukeevne på 1,0 m³ som beregningsgrunnlag. Dette er i motsetning til tabellen i kapittel 2.1 i konsesjonssøknaden hvor maksimal slukeevne er omsøkt med 1,467 m³, og som tilsvarer 300 % av middelvannføringen. Minste slukeevne er også oppgitt forskjellig med henholdsvis 150 l/s i tabellen i kapittel 2.1 mens i grunnlaget i hydrologirapporten er oppgitt en minste slukeevne på 25 l/s. Disse forskjellene gjør at antall dager med overløp og antall dager med driftsstans endres vesentlig i NVEs egne beregninger sammenlignet med det som oppgis i søknaden i tabellen i kapittel 3.1. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 113 dager i et middels vått år. NVE beregner at det med en slukeevne på 1,467 m³/s vil det bare være 28 dager med overløp i et middels vått år. Søknaden oppgir også at det 26 dager i året vil være en vannføring i Lauva som er lavere enn summen av minste driftsvannføring og minstevannføring, og derfor for liten til at det kan produseres kraft. I slike perioder vil kraftstasjonen måtte stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. NVE har regnet seg frem til at det i et middels vått år vil være 204 dager hvor vannføringen er mindre enn summen av minste slukeevne og minstevannføring, og derfor for liten til at det kan produseres kraft. NVEs beregninger sammenlignet med det søker oppgir er oppgitt i tabellen under. Samtidig viser våre beregninger at med kraftverket i drift, med minste og største slukeevne som oppgitt i søknaden, vil det medføre at 78 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon. Det er foreslått en minstevannføring på 30 l/s som vil gi en restvannføring på ca. 30 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 27 l/s ved kraftstasjonen.

	Vått år (1938)		Middels år (1944)		Tørt år (1954)	
	Søknad	NVE	Søknad	NVE	Søknad	NVE
Dager med overløp Vannføringen > maksimal slukeevne	174	48	113	28	71	14
Dager med produksjonsstans Vannføring < minstevannføring + minste slukeevne	0	79	26	204	4	254

Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs

avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk. Samtidig mener vi at kraftverket i middels og tørre år vil ha henholdsvis 204 dager og 254 dager produksjonsstans.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har fått avvik i forhold til søkers beregninger når det gjelder produksjon. NVE beregner at årlig produksjon blir på ca. 1,7 GWh. Med bakgrunn i de hydrologiske dataene lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Lauva kraftverk til ca. 2,0 GWh fordelt på 0,7 GWh vinterproduksjon og 1,4 GWh sommerproduksjon. Beregninger for kostnader ved utbygging av Lauva kraftverk avviker derimot betydelig. Søker har estimert byggekostnadene til 8,7 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,35 kr/kWh. NVE har beregnet at utbyggingskostnaden for kraftverket er 13,44 mill. kr og spesifikk utbyggingskostnad er beregnet til 7,86 kr/kWh.

Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet av NVE med søkers tall for produksjon og kostnad til 0,36 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,30-0,42). Tilsvarende beregninger basert på NVEs egne tall for produksjon og kostnad viser at energikostnaden over levetiden (LCOE) er 0,50 kr/kWh (med usikkerhet i spennet 0,41-0,59). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 5 øre/kWh.

NVE vurderer kostnadene ved tiltaket til å være litt over gjennomsnittet i forhold til andre småskala vannkraftverk som det er søkt konsesjon for de siste årene, basert på søkers tall. Brukes NVEs beregninger, ligger kostnadene godt over gjennomsnittet, og også over gjennomsnittet for konsesjonsgitte vindkraftverk. Ved en eventuell konsesjon til prosjektet vil det være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftsnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Fire av prosjektene i småkraftpakke Tydal-Selbu berører Saanti Sijte/Essand reinbeitedistrikt, Styttåa, Lauva, Lødølja og Mølnåa kraftverk. Råna og Møåa kraftverk berører Gåebrien Sijte/Riast/Hylling reinbeitedistrikt. Grensen mellom distriktene går langs elvene Tya og Nea. Prosjektene Mølnåa, Råna og Møåa ligger lenger ned mot bebyggelse og områdene antas å være mindre verdifulle for reindrifta og dermed mindre konfliktfylte. Den samlede belastningen fra prosjektene som er lokalisert i Skarpdalen, Styttåa, Lauva og Lødølja, vurderes her.

Reinbeitedistriktet

Saanti Sijte er på 2324 km² og ligger i Trøndelag. Distriktet driver innen kommunene Stjørdal, Meråker, Selbu og Tydal. Distriktet har 9 siidaandeler. Pr. 01.04.12 var det 4528 rein i distriktet, med et gjennomsnitt på omtrent 500 rein pr enhet. Taket for antall rein er 4500 og 600 pr siidaandel. Saanti Sijte er et helårsdistrikt, men blir i hovedsak brukt som vår-, sommer- og høstbeitedistrikt.

Vinterbeitene i området er dårlige, med mye snø og fare for nedising, derfor brukes Femund reinbeitedistrikt som vinterbeite. Når reinen flyttes mot Femunden, benyttes flyttleier i Gåebrien Sijte. Saanti Sijte benytter også beiteområder på svensk side av riksgrensen.

Ved Finnkoihøgda, nord i Skarpdalen, har Saanti Sijte et gjerdeanlegg som benyttes både til kalvemerking og høstslakting. Gjerdeanlegget er nylig oppgradert og godkjent av Mattilsynet. I forbindelse med dette anlegget er det en del trekk- og flyttleier og oppsamlingsplasser. Det er disse som kan bli berørt av tiltakene i Skarpdalen, samt at beiteland kan gå tapt. Alle årstidsbeiter er registrert i Skarpdalen, ifølge reindriftskart, men som sagt brukes vinterbeitet mer sjeldent her.

Inngrep i distriktet

Drøyt 3000 fritidsboliger ligger i Saanti Sijte (totalt), 1332 av disse ligger i Tydal kommune. Kranklia hyttefelt ligger langsmed prosjektområdet for Lødølja kraftverk, på motsatt side av elva i forhold til der rørgata er planlagt. Feltet består av 36 hytteeiendommer. Langs veien forbi prosjektområdet for Styttåa kraftverk er det et femtitalls hytter, hvorav drøyt tretti ligger i umiddelbar nærhet til prosjektområdet.

Fra Tydal går det en kraftlinje gjennom Skarpdalen til Finnkoisjøen (distribusjonsnett) og en rett vest for Essandsjøen mot Sverige (sentralnett). I tillegg går både sentral-, regional- og distribusjonslinjer langs distriktets grenser.

Det er store friluftsverdier i området og dermed også et stort stinett.

Oppdemming av Essandsjøen (1970), Vessingsjøen (1959), Sellisjøen (1964), Fossvatna (1993), Finnkoisjøen (1970) og delvis også Selbusjøen (1949) og Stuggusjøen (1966) har beslaglagt større områder som tidligere var beiteområder. Saanti Sijtes grense mot sør går langs Tya og Nea, hvor mange vannkraftverk er bygget ut. Disse er i hovedsak bygd ut nær bebyggelse, noe som gjør områdene mindre attraktive for reinen. I tillegg er de største kraftverkene bygget med tunnel som vannvei, som minimerer påvirkningen på reinen. Dette gjelder også en overføring av vann i Meråker kommune til Meråker kraftverk.

Av små- og minikraftverk i reinbeitedistriktet er Holmbekken (1997), Julfoss, Seteråa (2006) og Halvdagsåa (2007) bygget ut, mens Væla, Kvennbekken, Sternesbekken, Fuldsetbekken, Sagelva og Gudåa er gitt konsesjon eller vurdert konsesjonsfrie, men ennå ikke satt i drift. Væla kraftverk er under bygging, mens konsesjonen til Gudåa kraftverk er påklagd og oversendt OED. Prestfossan kraftverk vest i distriktet er under behandling. De kraftverkene som her er nevnt, med unntak av Prestfossan, er i stor grad lokalisert i utkanten av Saanti Sijte.

Høringsuttalelser om reindrifta

Tydal kommune har uttalt at Skarpdalen er et meget viktig område for reindrifta med blant annet sekundærboliger og anlegg for kalvemerking. En viktig trekklei for rein og elg er lokalisert rett nord for inntaksdammen til Lødølja kraftverk.

Fylkesmannen påpeker også viktigheten av Skarpdalen for reinbeitedistriktet. De mener at hvert enkelt kraftverk ikke vil få store konsekvenser for reinbeitedistriktet, men at de samlet sett utgjør et betydelig inngrep. Fylkesmannen har varslet innsigelse til alle tre kraftverk.

I en uttalelse i etterkant av befaringen høsten 2015 opprettholder Fylkesmannen innsigelsene til prosjektene i Skarpdalen. De er kritiske til rørgatetraseen som er planlagt for Lødølja kraftverk og

mener at konsekvensutredningen på fagområdet reindrift som er gjennomført for prosjektene er for dårlig.

Sametinget har innsigelse til kraftverkene Lødølja, Lauva og Styttåa, på bakgrunn av presset på beitearealene i Saanti.

Nasjonalparkstyret for Skarvan-Roltdalen og Sylan landskapsvernområde peker på at vannstanden ved vadestedet for rein oppstrøms planlagt inntaksdam i Lødølja ikke må påvirkes.

Saanti Sijte har også uttalt seg til en eventuell utbygging, og skriver:

«Saanti Sijte er fra før berørt av store arealinngrep der store områder med beiteland har forsvunnet, bl. a. pga. oppdemming av sjøer. Reinen er en selektiv beiter. Dvs. at den velger ulike beiteområder og ikke minst forskjellige deler av en plante til forskjellige årstider. Når større beiteområder forsvinner er det ikke slik at reinen kan benytte andre områder på samme vis, da sammensetningen av vekster er ulik fra område til område.

Forstyrrelser fra menneskelig aktivitet og rovdyr øker stadig. Og i forbindelse med anleggsvirksomhet vil reinen trekke unna området. Unnvikelsesadferd er noe som forplanter seg videre, utover det området som blir direkte berørt. I tillegg vil det også komme nye veier, dermed øker også aktivitet av folk og hunder.

Vi mener at utbygging av Styttåa, Lauva og Lødølja kraftverk får for store konsekvenser for vårt reinbeiteområde, som fra før er hardt belastet. Vi vil ikke godta bygging av disse tre kraftverkene.»

I høringsrunden for Prestfossan kraftverk i 2011 uttalte reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag og Hedmark at det ser ut til at tålegrensa for reinbeitedistriktet er nådd med tanke på inngrep. De anbefaler at det gjennomføres en helhetlig konsekvensutredning før det tillates flere inngrep i Saanti Sijte. I høringsrunden i 2016 uttalte Fylkesmannen at en slik utredning fremdeles mangler. Fylkesmannen har innsigelse til Prestfossan.

Sametinget mener at Prestfossan kraftverk må vurderes sammen med småkraftpakke Tydal-Selbu.

Vurdering

Prosjektområdet for Lødølja kraftverk ligger på grensen til ei relativt bred flyttlei mellom et oppsamlingsområde nordvest for Essandsjøen og et nordvest for Finnkoisjøen. Inntaksbassenget kan komme i konflikt med flyttleia, men søker har endret plassering av dammen for å unngå dette. Inntaksområdet ligger også nært ei trekklei øst for elva. Hele området er registrert¹ som vårbeite I (kalvings- og tidlig vårland), sommerbeite I og II (sentrale høyereliggende områder og lavereliggende sommerland), høstbeite I og II (parringsland og tidlig høstland), høstvinterbeite I (tidlig høstvinterbeite, intensivt brukt) og vinterbeite II (tidlig vinterland).

Prosjektområdet for Lauva kraftverk ligger rett øst for ei trekklei over Svartåsen. Hele tiltaksområdet er registrert som vårbeite I, sommerbeite I og II (området ligger på grensen mellom undertypene), høstbeite II, høstvinterbeite I og delvis vinterbeite II.

Kraftstasjonsområdet for Styttåa kraftverk ligger svært nært ei smal flyttlei mellom et oppsamlingsområde nordvest for Essandsjøen og et rundt Måltoppen. Det går også ei trekklei nordøst

¹ Registreringene er hentet fra NIBIOs reindriftskart kilden.skogoglandskap.no.

for prosjektområdet. Hele tiltaksområdet inngår i vårbeite I, sommerbeite II, høstbeite II, høstvinterbeite I og vinterbeite II.

Fordi Saanti Sijte flytter rein til Femund reinbeitedistrikt om vinteren pga. dårlig vinterbeite i eget distrikt, er vinterbeitene ikke vurdert som spesielt konfliktfylte, på tross av at de er registrert som minimumsbeite i Saanti (begrensende for antall rein i distriktet). I tillegg er påvirkning fra små vannkraftverk minimal om vinteren, da mange kraftverk ikke produserer i vinterperioden og områdene er dekket av snø.

NVE mener at nye utbygginger kan føre til store konflikter for reindriftnæringa hvis de fører med seg økt ferdsel. Fordi det allerede går bilveier inn til og forbi kraftverksplasseringene, vil det ikke åpnes opp nye ferdselsårer ved de nå omsøkte utbyggingene. Både Lødølja og Styttåa ligger i nærheten av hyttefelt, og vi ser ikke at ferdselen av mennesker og biler vil øke i særlig grad i driftsperioden. Lauva ligger i et mindre berørt område, i enden av en blindvei. Her er det heller ingen bebyggelse, og området er lite besøkt ifølge søknaden. Etter NVEs mening vil Lauva kraftverk være et inngrep med større konsekvenser med tanke på økt ferdsel enn Styttåa kraftverk, på tross av at de likner hverandre i størrelse. I tillegg medfører Lauva kraftverk store anleggstekniske utfordringer ved at det er svært bratt både der det er planlagt vei og rørgate. Dette vil mest sannsynlig føre til at området som direkte berøres av utbyggingen blir større enn forventet, og man vil derfor få en større påvirkning på reindrift og beiteland.

Styttåa ligger som nevnt i et område som er preget av hyttebebyggelse og svært nær en vei. Det er ikke planlagt veibygging, med unntak av en avkjørsel til kraftstasjonen på 40-50 m. NVE mener at beitekvaliteten ser god ut i områdene vest, nordvest og nord for prosjektområdet. Inntaksdammen i Styttåa ligger drøye 400 meter fra veien og dette er, etter NVEs mening, nært nok til at inngrepet ved kraftverket ikke får større konsekvens enn inngrepene og ferdselen som er knyttet til hyttefeltet og veien fra før. Rørgatetraseen skal kunne benyttes som adkomst til inntaket med terrengkjøretøy, en påvirkning vi mener er akseptabel.

Når det gjelder Lødølja kraftverk ligger dette også, i likhet med Styttåa, i nærheten av en del hyttebebyggelse, men kraftverket er planlagt på motsatt side av både veien og elva. Det er planlagt to avkjørsler fra den eksisterende veien, en til inntaket og en til kraftstasjonen, men ikke vei langs rørgata. Ut ifra dette vurderer ikke NVE økt ferdsel som en stor konflikt ved en eventuell utbygging av Lødølja kraftverk.

Det som derimot kan bli konfliktfylt ved Lødølja kraftverk er inngrepene knyttet til etablering av rørgata. Rørdimensjonen som er planlagt er svært stor (1,7 m). Dette fører i seg selv til at et litt bredere og dypere belte av terrenget blir berørt hva som er enn vanlig, i et område som er åpent og myrlendt. Rørgata er planlagt å bli over 2 km lang. Området er myrlendt og rørgata er tenkt gravd ned på tvers av dreneringsretningen mot Lødølja. I stedet for en kontinuerlig drenering langs traseen, vil dreneringen bli punktvis som følge av hull som lages i dekket rundt rørgata. Dette vil kunne endre vegetasjonstypene i beltet der traseen er planlagt. Dette kan gjøre området mindre attraktivt for reinen, ved at beitemulighetene endrer seg. Som reinbeitedistriktet har uttalt, er reinen en selektiv og svært krevende beiter. Beltet med myr mellom elva og skogen er relativt smalt, og store deler av beltet risikeres å endres hvis rørgatetraseen blir realisert.

Hele tiltaksområdet for Lødølja kraftverk er registrert som kalvingsland. I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk er kalvingsland definert som særverdiområde og områdene gitt stor verdi. I kalvingstida trenger simlene ro og eventuell unnvikelseeffekt er sterkere da enn i andre årstider.

NVE setter også spørsmålstegn ved planene om å legge rørgata på vestsiden av elva, som omsøkt. Dette gjør prosjektet vesentlig mer konfliktfylt for reindrifta enn hvis traseen hadde vært lagt på østsiden. Der er det allerede vei og hytter, og dette ville samlet inngrepene i området i større grad.

For Lødølja kraftverk er det i høringsuttalelsene påpekt at også anleggelse av inntaksdammen kan føre til problemer for reintrekket rett ovenfor. Virkningene for dette er vanskelige å anslå og kan trolig unngås ved å sette vilkår om begrensninger av inntaksmagasinet i en eventuell konsesjon.

Oppsummering

Samlet sett sier NVE seg enig i uttalelsene om at Saanti Sijte fra før er påvirket av kraftutbygginger og hyttebebyggelse. Kraftutbyggingene er i stor grad lokalisert i utkanten av distriktet. NVE mener at en utbygging av Styttåa kraftverk gir akseptable konsekvenser for reindrifta fordi prosjektet ligger i et område hvor det allerede forventes en del ferdsel og er en del inngrep. En eventuell konsesjon til Styttåa kraftverk forutsetter imidlertid at anleggsperioden planlegges i samråd med reindrifta og dermed unngår kalvingstida og de periodene når flyttleia benyttes.

Fordi Lauva og Lødølja kraftverk er planlagt lenger fra bebyggelse mener NVE at inngrepene forbundet med disse utbyggingene er større. Dette gjelder særlig Lauva, både med tanke på at området er mer skjermet, og på grunn av de bratte skråningene hvor det er planlagt rørgate og vei. For Lødølja gjelder at inngrepet ved etablering av rørgate vil føre til en endring i vegetasjonen på en i utgangspunktet uberørt side av elva. Lødølja kraftverk er i sin helhet planlagt i kalvingsland, som er særlig sårbart område. På bakgrunn av dette mener NVE at konsekvensene ved Lauva og Lødølja kraftverk er så store for reindriftsnæringa at det blir vesentlig for konsesjonsspørsmålet.

Konsultasjon

NVE og Sametinget gjennomførte konsultasjon på småkraftpakke Tydal-Selbu og Prestfossan kraftverk 21.12.16, etter krav fra Sametinget. Reindrift var tema for konsultasjonen. Sametinget anmodet NVE om å rette en forespørsel til Saanti Sijte om konsultasjon. NVE mener at dialogen mellom Saanti og NVE i høringsrunden og på befaring har gitt tilstrekkelig informasjon og kunnskap til å fatte vedtak i saken.

Naturmangfold

Børge Wahl har utarbeidet rapport om biologisk mangfold for Lauva kraftverk.

Akvatisk miljø

Det finnes ørret i vassdraget. I følge rapport om biologisk mangfold er denne av liten størrelse. NVE vurderer at det finnes flere tilsvarende elvestrekninger for ørret i området. NVE mener at en minstevannføring vil sikre noe vanndekt området og noe produksjon av byttedyr for ørret.

Terrestrisk miljø

Prosjektets influensområde ligger i glissen fjellskog med myr, samt eldre barskog langs elva. Inntaket blir liggende 1,2 km unna grensa til Skarvan/Roltdalen nasjonalpark. Essand reinbeitedistrikt har rein i området hele året. Området er et populært friluftsområde, både sommer og vinter, og det drives jakt og fiske der. Influensområdet berører en registrert naturtypelokalitet, eldre barskog registrert som svært viktig i område med navn Lauvvola sør. NVE mener at denne naturtypen ikke vil bli berørt av utbyggingen av Lauva kraftverk.

Av rødlistearter ble det registrert bare Gubbeskjegg (NT). I følge rapporten om biologisk mangfold ville ikke arten bli nevneverdig påvirket av utbyggingen av Lauva kraftverk.

Av rovfugl er det registrert kongeørn og jaktfalk i influensområdet. Jerv (EN) og gaupe (EN) er vanligst forekommende av store rovdyr, men også streifdyr av bjørn (EN) og ulv (CR) ferdes noen ganger gjennom området. Fjellreven (CR) kan også opptre som streifdyr i området. Dette er alle svært sky fugler og dyr. Etter NVEs vurdering vil disse trolig sky området i en eventuell anleggsperiode, men i en driftsperiode vil de igjen kunne benytte seg av området.

Fylkesmannen peker i sin uttalelse på at det ikke er gjennomført naturtypekartlegging etter DN-håndbok 13/NiN, og de mener at dette må gjøres. Det blir vanligvis ikke stilt de samme utredningskravene til kraftverk under 1 MW, som til de over 1 MW. NVE har alltid anledning til å be om mer informasjon, eller kreve tilleggsundersøkelse, i de tilfellene vi mener at saken ikke er tilstrekkelig opplyst. Etter befaring i området kan ikke NVE se at det er noen grunn til å kreve tilleggsundersøkelser i form av naturtypekartlegging i området. Ut i fra egen erfaring mener NVE det lite trolig ville bli registrert noen viktige naturtyper i Lauvas influensområde.

NVE kan ikke se at Lauva kraftverk vil medføre vesentlig forringelse av det biologiske mangfoldet i området. Det er ikke registrert viktige naturtyper eller rødlistede arter (med unntak av store rovdyr). NVE mener at en minstevannføring vil være med på å opprettholde forholdene for eventuell fuktbevarende vegetasjon, sørge for vanndekt areal til ørret, samt sørge for noe produksjon av evertebrater, og dermed legge til rette for en fortsatt bruk av elva til næringsøk for vanntilknyttet fugl og ørret.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Lauva kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 29.09.2016. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Lauva kraftverk finnes det gubbeskjegg (NT), jerv (EN), gaupe (EN), ulv (CR) bjørn (EN) og fjellrev (CR). En eventuell utbygging av Lauva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. En eventuell utbygging av Lauva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra Lauva kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. I influensområdet kan det ifølge Børge Wahl forekomme flere av våre store rovdyr, samt fjellrev. Vi vurderer det imidlertid slik at disse artene ikke vil bli særlig berørt av en utbygging. Det er ikke registrert viktige naturtyper i området. En utbygging av Lauva vil berøre det generelle biologiske mangfoldet i og rundt Lauva. Det eksisterer i dag flere tilsvarende og vesentlig større prosjekter i Tydal og Selbu kommune, som enten er i drift, under behandling eller har

fått konsesjon. Lauva kraftverk er nå behandlet sammen med fem andre småkraftverk/minikraftverk i Tydal og Selbu kommune, og man har tatt hensyn til likheter og ulikheter når det kommer til biologisk mangfold.

Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Influensområdet til Lauva kraftverk ligger i randsonen til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Det planlagte inntaket ligger 1,2 km i luftlinje, og 75 høydemeter, fra nasjonalparkgrensen. Landskapet rundt Lauva er åpne myrområder med til dels spredt skogdekke. Fra inntaket og et stykke nedover langs planlagt rørtrase er landskapet dominert av myr. I nedre del av rørgata og i kraftstasjonsområdet er landskapet dominert av gammel blandingsskog med gran, stor gammel bjørk, gamle grove seljer og noe rogn. På planlagt utbygd strekning renner Lauva stort sett i større og mindre stryk. Det er en elv med til dels mye «liv». NVE er enig med Fylkesmannen i at Lauva er ei flott elv og at elva har gode landskapskvaliteter. Den er imidlertid noe nedskåret i landskapet, og sammen med vegetasjonen langs elva gjør dette at man ikke skal langt bort fra elvekanten før elva forsvinner av syne. En slukeevne på 300 % av middelvannføringen som det her er omsøkt, vil føre til at det i store deler av året bare går minstevannføring i elva. Dette vil forandre mye på elva sin kvalitet som landskapselement. NVE vektlegger at det ikke går sti langs den aktuelle elvestrekningen, men veien krysser elva omtrent halvveis fra inntaket til kraftstasjonen og at elva derfor er synlig for bare de få som eventuelt oppsøker den spesielt. NVE vurderer derfor at landskap ikke skal tillegges særlig vekt ved avgjørelse av konsesjonsspørsmålet.

Forum for natur og friluftsliv trekker fram INON i sin uttalelse, og mener til at utbyggingen vil medføre for stort bortfall av inngrepsfri natur til at det kan aksepteres. Som søker skriver i sin kommentar til høringsuttalelser er ikke lenger selve INON-begrepet et vurderingskriterium for forvaltningen. Man skal imidlertid fremdeles verdsette store sammenhengende områder med urørt preg. Lauva ligger som nevnt tidligere i randsonen til Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, et større område uten inngrep. Hytteveien til Aunemarka krysser den planlagt rørgata og det er et par hytter i nærheten. NVE mener derfor at området er inngrepsnært, og at de planlagte fysiske inngrepene ikke vil forringe verdien av det store sammenhengende urørte området i tilknytning til nasjonalparken.

Hverken kommunen eller Fylkesmannen trekker frem friluftsliv som viktig bruk i området ved Lauva. Etter det NVE kunne se på befaring var det ingen stier langs elva og terrenget bar ikke preg av å bli mye brukt av folk. Søker viser til at det er andre og mer attraktive turområder i Tydal kommune. Det blir i søknaden opplyst at elva er ei dårlig fiskeelv, da ørreten er småvokst. NVE mener at det er begrensede brukerinteresser i området og at ev. tradisjonelt friluftsliv ikke vil bli vesentlig hindret av det planlagte tiltaket. NVE vurderer derfor at friluftsliv ikke skal tillegges særskilt vekt i konsesjonsspørsmålet.

Kulturminner

Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet, men det er registrert et veganlegg som ikke er fredet (Askeladden 18.10.2016). Det er ifølge søker ikke kjent at det er andre typer kulturminner i området. Søker skriver i søknaden at Sametinget finner det sannsynlig at det kan være samiske kulturminner i det aktuelle området som ikke er registrert. Sametinget ønsker å foreta en befaring på telefri mark, og tiltakshaver sier de vil avtale dette med Sametinget. NVE har mottatt uttalelse fra Sametinget hvor de skriver at det potensialet for kulturminner i området og ønsker å befare område. NVE har ikke mottatt uttalelse fra fylkeskommunen. Ut fra den informasjonen vi har kan det ikke utelukkes at det planlagte tiltaket skal påvirke kulturminner.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

NVE kjenner ikke til at det er annen bruk av vannet i Lauva.

Konsekvenser av kraftlinjer

Nettilknytningen er planlagt som en 900 meter lang jordkabel til 22kV luftledningen som går fra Nea kraftverk til Finnkoisjøen. Det er i dag ikke kapasitet på denne linjen til å ta imot kraft fra alle de omsøkte kraftverkene i småkraftpakke Tydal-Selbu. Problemet er omtalt i høringsuttalelsene fra Statkraft og TrønderEnergi Nett, hvor de påpeker at kraftutbygging i Tydal vil måtte utløse investeringer i bygging og utvidelse av transformator på Nea kraftstasjon og ny 22 kV linje til Finnkoisjøen. Utover problemer med nettkapasiteten i område vil ikke en jordkabel til nærmeste kraftlinje etter NVEs syn, medføre negative virkninger for allmenne interesser, dersom anleggsperioden tar hensyn til reindrifta og traseen revegeteres naturlig etter anleggsarbeidet.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Lauva kraftverk vil gi 2,0 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et minikraftverk. Små kraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Lauva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Lauva kraftverk vil ifølge søker gi en produksjon på 2,0 GWh, og ha kostnader som er over gjennomsnittet sammenliknet med andre små kraftverk. Planlagt slukeevne er på 300 % av middelvannføringen som NVE mener vil gi få dager med overløp og lite restvannføring i elva.

NVE mener det hydrologiske grunnlaget som søker har basert produksjonen i Lauva på, ikke er riktig. NVEs beregninger viser at prosjektet er dyrere og produserer mindre enn beregnet i søknaden.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Lauva kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon, men at konfliktene knyttet til reindrift, som kom klart frem i høringsfasen, er store. Samlet sett sier NVE seg enig i uttalelsene fra både Fylkesmannen og Saanti Sijte om at belastningen fra vannkraftutbygging er høy i området og derfor at hensynet til tamreindrift tilsier at Lauva kraftverk ikke bør bygges ut. De tidligere kraftutbyggingene er i stor grad lokalisert i utkanten av reinbeitedistriktet. Lauva kraftverk er lokalisert i kjerneområdene til reinbeitedistriktet og derfor mener NVE at konsekvensene forbundet med denne utbyggingen er for store for reindrifta.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Lauva kraftverk er større enn fordelene for allmenne og private interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg

1. Pakkekart

